

Referat for følgegruppemøde d. 17/11 2025

Til stede (fysisk):

- Hanne Bitten Rasmussen, DANAK
- Morten Due, Eurolab Danmark
- Peter Rerup, REFLAB
- Signe Andersen, MST
- Helle Rüz Hansen, MST
- Mette Østergaard Filsø, REFLAB

Til stede (online):

- Anne-Mette Randrup Rasmussen, KL
- Ditte Therese Ekman Strecker, DANVA
- Anne Christine Duer, MST
- Karina Ørum, Eurolab Danmark
- Gitte Gadegaard Rasmussen, Laboratoriernes brancheforening
- Lisbeth Bergman, Danske Regioner

Afbud:

- Michael Hastrup, SGAV
- Nora Badawi, GEUS

1. Nyt fra Referencelaboratoriet

Nyhedsbrevet udkommer nu hvert halve år. Desuden vil notater og ændringer i metodedata-blade blive offentliggjort på NYT fra REFLAB hjemmesiden, <https://www.reference-lab.dk/nyt-fra-reflab/>. Status på igangværende opgaver blev præsenteret.

2. Nyt fra Miljøstyrelsen

- Ny bygning (1600 arbejdspladser, 8 styrelser)
- Ny direktør; Jakob Møller Nielsen (3. november 2025)
- Ny Drikkevandsbekendtgørelse (BEK nr 1272 af 31/10/2025) gælder fra 1. december 2025.
 - Drikkevandsbekendtgørelsen tilføjes LM1, LM2 og LM4 (Nedbrydningsprodukterne fra terbuthylazin).
- Ny analysekvalitetsbekendtgørelse (BEK nr 1275 af 31/10/2025) gælder fra 1. december 2025.
- Referencelaboratoriet har været i EU-udbud. Kontrakt forventes indgået inden årets udgang. Samme model som tidligere
- Danmarks ansøgning til EU om anvendelse af alternativ metode til analyseparameteren Intestinale enterokokker i drikke- og badevand behandles stadig af the European Microbiology Expert Group (EMEG), og de har meldt tilbage, at vi kan forvente et svar "snart".

3. Emner til diskussion

- a. ***E. Coli* og colifome partikler (metodedatablad MM0001): Inkubationstemperatur. Hvilken effekt har variationen i temperatur og hvad er de praktiske udfordringer?**

Der var enighed om, at inkubationstemperatur og -tid har stor betydning for resultatet. Dette bl.a. på baggrund af forsøgsdata fra DONSlab. DANAK mener, at 36 ± 2 °C skal forstås som en middeltemperatur med udsving omkring denne. DONSlab har modtaget udsagn fra IDEXX om det samme. Hofor (Karina Ørum) kan præsentere data, der viser, at det også har stor betydning for opvarmningsprofilen (og dermed resultatet), om pladerne placeres i tårne oven på hinanden eller lægges enkeltvis i inkubator. Desuden viser forsøg, at selv plader uden gulfarvning efter 18 timer kan være gule efter 22 timer, hvilket stiller spørgsmålstegn til, om proceduren skal ændres, så alle plader inkuberer i 22 timer.

Løsning: Referencelaboratoriet noterer **som opgave i 2026** et litteraturstudie af de forsøg, der allerede er foretaget af Hofor og Donslab og vurderer ud fra dette, om der kan formuleres skarpere retningslinjer for inkubationstid og -temperatur. Hofor og DONSlab sender relevant data til Referencelaboratoriet.

- b. **Interne standarder – hvad kan laboratorierne i praksis gøre for at sikre kvaliteten af multiparametermetoder? Og hvordan kan vi lovgive omkring det?**

Diskussionen ønskes på baggrund af en igangværende opgave hos Referencelaboratoriet. Det blev forslået, at man også medtager vurdering omkring dobbelt tilsætning af intern standard således, at man både kan vurdere genfindingen for ekstraktion og analyse.

Det blev påpeget, at formuleringen i Analyse kvalitetsbekendtgørelsen forholder sig til anvendelse af kontrolkort, og at det derfor ikke er et krav, at der anvendes kontrolkort for alle parametre: *"Ved multielementanalyser for parametre, hvis koncentration i miljøprøverne oftest ikke er målelig, kan laboratoriet indskrænke X/R kort og periodisk opfølgning på trends i kontrolkortet, detektionsgrænse og total standardafvigelse til et antal repræsentative parametre. Laboratoriet skal dokumentere begrundelsen for valg af parametre."*

Udfordringen er stadig, hvordan de repræsentative kontroller og interne standarder udvælges. Det foreslås, at der kigges ind i de standarder, der anvendes til multiparameteranalyser, da flere af disse evt. stiller specifikke krav.

Løsning: Referencelaboratoriet fortsætter opgaven med en afdækning af anvendte standarder og deres krav til brug af interne standarder, med henblik på at stille mere målbare krav.

c. Kimal (metodedatablad MM0005): Hvilken betydning skal lægges i formuleringen: "(seneste udgave)"? (Morten, DONSlab)

Det blev diskuteret, om et tillæg til en metode skal forstås som "seneste udgave" eller ej. I tilfældet med ISO 6222 er det særligt relevant, da inkubationstemperaturen er forskellig. I tillæggets forord står, at metoden i sin udførelse er identisk med EN ISO 6222:1999 og at resultater opnået med de to metoder er fuldt sammenlignelige. Trods dette er temperaturen i tillægget 37 °C, mens det i DS/EN ISO 6222:2000 og EN ISO 6222:1999 er 36 °C. Der blev udbedt en hurtig løsning, da sagen p.t. har været anledning til en afvigelse ved DANAK-audit.

Løsning: Referencelaboratoriet har bedt Dansk Standard om at tage stilling i denne sag. Dansk Standards holdning er, at et tillæg til en standard (på engelsk: Amendment) skal ses som en "rettelse" til den oprindelige standard, og at det derfor er underforstået, at hvis man følger seneste udgave af en DS/EN ISO-standard, så følger man også tillægget. Referencelaboratoriet har påpeget, at i sager som denne, hvor tillægget giver anledning til en væsentlig ændring i proceduren, er umuligt for laboratorierne at omstille sig øjeblikkeligt, og at det dermed vil give anledning til perioder, hvor akkrediteringen ikke kan være gældende. På baggrund af dette er der behov for yderligere dialog med DANAK om, hvordan denne og lignende sager løses.

d. Ny drikkevandsbekendtgørelse: Hvordan håndterer vi prøveudtagning af metaller og mikrobiologiske parametre?

På baggrund af direktivimplementering, er der kommet en tilføjelse i drikkevandsbekendtgørelsen (Bilag 7: Kontrolprogrammet, Del D Prøveudtagningssteder, jf. §§ 17 og 18), der umiddelbart er i konflikt med måden, hvorpå der prøvetages på i dag.

Det blev diskuteret, hvordan formuleringen "uden at lade hanen løbe først" skal forstås. MST melder, at Drikkevandsmanualen skulle forstås som en praktisk implementering af direktivet, og at der derfor ikke burde være en uoverensstemmelse med den nye Drikkevandsbekendtgørelse. "Ikke at lade hanen løbe først" bør forstås som, at prøven ikke kan tages som flush, men at man godt må åbne og lukke hanen et par gange. Det blev desuden diskuteret, hvilke parametre det var vigtigst at analysere på det første vand – metaller eller mikrobiologi.

Løsning: Referencelaboratoriet undersøger, om der er krav i standarderne til specifik prøvetagningsprocedure for mikrobiologi, og i så fald hvordan vi håndterer det. Dette skrives ind i arbejdsprogrammet.

4. Arbejdsprogram 2026

Udkast til arbejdsprogrammet blev præsenteret. Der var på dette tidspunkt for mange opgaver til budgettet. Medlemmerne blev derfor bedt om at nævne, hvis der var opgaver, de havde en særlig interesse i.

Følgende blev diskuteret:

- **MM0004, MM0008, MM0016 og MM0017: Opbevaringstid inden igangsættelse bør præciseres:** Vigtigheden af praktiske hensyn (især logistiske udfordringer i forbindelse med prøvetagning af badevand) blev påpeget, dette i lyset af den nylige ændring af MM0005 Kimtal, hvor opbevaringstiden blev sat ned til 12 timer. Opgaven vil blive lavet med hensyntagen både til kvalitet og praktik.
- Melamin – blev nævnt, men var der et ønske til opgave?
- **M066: DEHP i slam, M067: PAH-forbindelser i slam, M054: Nonylphenoler og nonylphenoxylater: Det bør undersøges, om metodedatabladene kan slås sammen, da der er mulighed for, at parametrene kan analyseres efter én samlet ekstraktion:** Der er ønske fra Lab-Danmark om at tillade modifikationer på M067 og M054, specifikt ændring af solventmængder. Vurdering af dette medtages i opgaven.
- **MM0001: E.coli og coliforme partikler, undersøgelse af effekten af inkubationstemperaturen på væksten af coliforme bakterier i drikkevand:** Jf. punkt 3c. omformuleres denne opgave og flyttes fra del 9B til 3 (teoretisk opgave).
- **TN i vand: Flere lande i EU er overgået til analyse efter DS/EN ISO 20236:2024 i stedet for DS/EN ISO 11905-1:1998. Den nye metode (forbrænding) er mindre ressourcekrævende og bedre til at håndtere f.eks. Prøver med indhold af partikler. Det bør undersøges, om vi i Danmark kan overgå til DS/EN ISO 20236:2024 og hvilken ændring man i så fald vil forvente som kunde:** Denne opgave flyttes fra del 9B til del 5, det bør først undersøges om der allerede foreligger sammenligningsstudier fra Europa.

5. Drøftelse af nyt design for Analysekvalitetsbekendtgørelsen (KVALBEK)

KVALBEK stiller absolutte krav til detektionsgrænser (LD) (f.eks. µg/L). Derfor opdateres KVALBEK ofte, da der ofte er ønsker om, at man skal måle længere ned, eller at nye stoffer skal tilføjes tabellerne i bilagene. De absolutte krav gør også, at myndighederne i nogle tilfælde er låste i forhold til at stille krav eller købe analyser med en LD, der afviger fra den, der er fastsat i KVALBEK. Begrænsningen, samt det at processen for opdatering af bekendtgørelsen er tidskrævende gør, at Miljøstyrelsen overvejer, om opbygning af bekendtgørelsen kunne være smartere. F.eks. kunne man overveje, om en mere direktivnær implementering af kvalitetsdirektivet (2009/90/EF af 31. juli 2009) kunne være en løsning. I dette direktiv stilles relative krav til kvantifikationsgrænsen (LQ). Der er dermed altid "automatisk" et fornuftigt forhold imellem LQ (LD) og alle gældende kvalitetskrav, som resultatet skal holdes op imod.

6. Eventuelt